

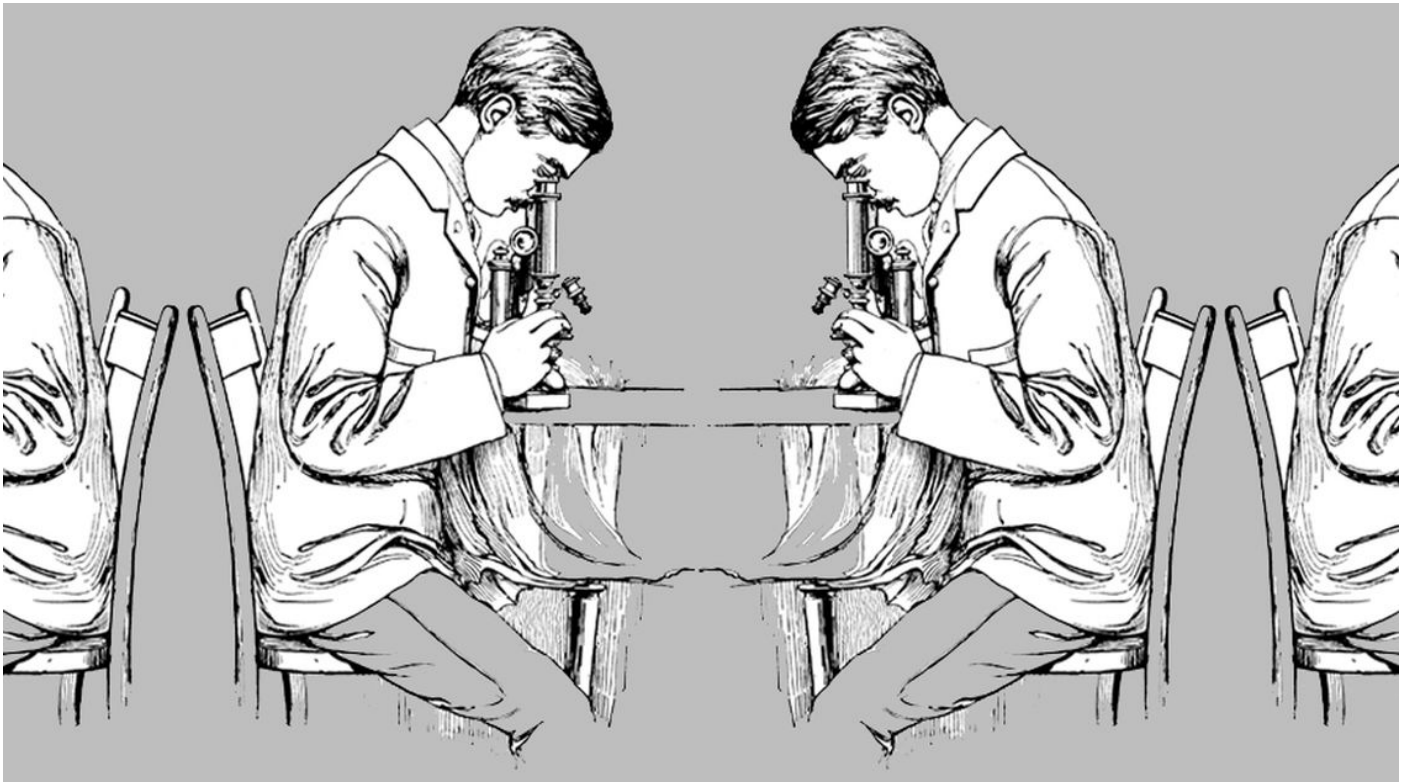
EMPRENEM

✦ JÚLIA MANRESA

🕒 04/12/2016

L'economia del coneixement també pateix l'efecte capitalitat

Catalunya és fixa al podi de comunitats més innovadores, però factors com les infraestructures o la mida de les empreses li resten punts

Les comparacions són odioses però inevitables, se sol dir per evidenciar que, sovint, posar de costat dues entitats aparentment relacionades no és sempre la millor manera de valorar-les. Però enmig d'una pluja de rànquings i llistats que proven de mesurar la capacitat i potencial d'innovació de països i regions, hi ha coincidències: segons l'última estadística de l'[Eurostat](#), publicada aquesta setmana, **Espanya encara gasta menys en recerca i desenvolupament (R+D) que Itàlia, Hongria o Portugal**. Això sí, dins d'Espanya, Catalunya sempre és al podi de les comunitats més innovadores. Totes dues són realitats que ja eren conegudes.

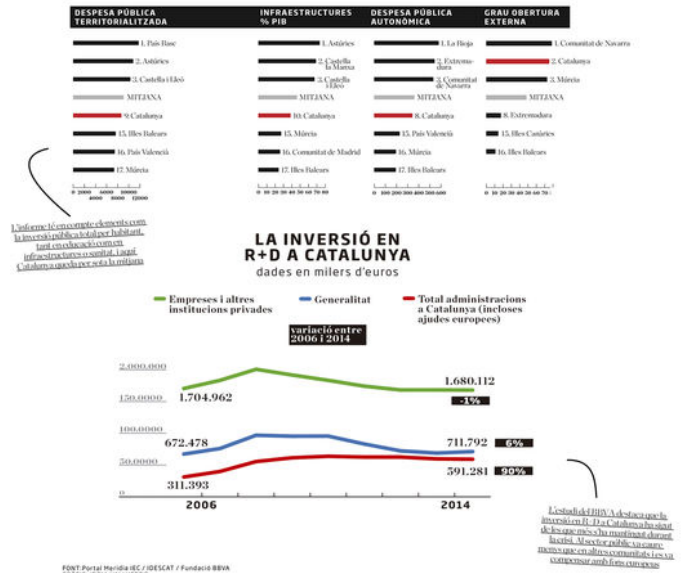
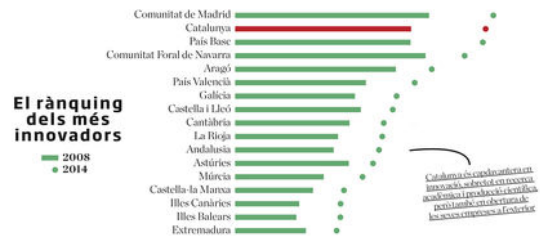
Aquesta setmana, però, la Fundació BBVA i l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques presentaven un estudi que mirava de posar xifres a l'impacte de l'anomenada economia del coneixement. Un estudi que constata que Catalunya ho té tot per ser líder en aquesta mena d'activitat, però les dades mostren també que **li falten dues qualitats clau**: la capacitat d'autogestionar els seus recursos i polítiques econòmiques (com el País Basc) i la infraestructura lligada a la capitalitat d'un estat (com Madrid).

La classificació que fa aquest estudi, segons explica l'economista i coautor de l'informe, **Ernest Reig**, es basa en els criteris que estableix la Comissió Europea. **Catalunya hi queda quarta, per darrere de Madrid, el País Basc i Navarra**. L'informe fa servir múltiples variables que acaba sintetitzant en 27. Els seus responsables expliquen que no han volgut només calcular la inversió en R+D o el nombre de patents registrades (criteris que es fan servir habitualment), sinó que han tingut en compte també factors com la disponibilitat i la inversió en infraestructures, la inversió pública per habitant, el nivell de formació dels directius o la mida de les empreses. Per què? Perquè tot suma a l'hora de permetre que l'economia del coneixement es desenvolupi.

"Catalunya no apareix al podi final, però és la més potent en el sistema d'innovació científica, la producció científica o la recerca de les seves universitats", explica Reig, que recorda que és la **regió espanyola amb més capacitat exportadora**. Aquest any de rècord d'exportacions, les vendes de les empreses catalanes a l'exterior superen el 25% de les del conjunt de l'Estat.

Aleshores, on punxa Catalunya? L'informe constata que fallen "els factors d'entorn". Quan s'afegeixen a la classificació variables com **la inversió en infraestructures per càpita o la inversió pública de l'Estat territorialitzada**, les xifres catalanes baixen per sota de la mitjana espanyola (vegeu gràfic). "Aquesta és una reivindicació històrica que sense cap dubte suposa una limitació per a les empreses del territori català, perquè els fa més difícil rendibilitzar la inversió en innovació", explica **Núria Betriu**, directora general d'Indústria del departament d'Empresa de la Generalitat. Per la posició geogràfica del Principat, explica, "el port de Barcelona hauria de ser un avantatge igual que ho hauria de ser el corredor mediterrani, i no un greuge comparatiu". El mateix passa amb la inversió pública territorialitzada. En aquest cas la xifra es refereix a tota la inversió pública que es fa a cada regió, no només en recerca sinó en qualsevol àmbit. Si es té només en compte la inversió pública en recerca, Catalunya està per sobre la mitjana espanyola, amb una taxa superior al 1,5% del PIB (una taxa, això sí, encara inferior a la dels països europeus més avançats). Però quan aquesta inversió es dilueix dins el conjunt de partides, el Principat cau fins a la vuitena posició. Tot al contrari del que passa al País Basc, que té el percentatge d'inversió pública territorialitzada més elevat d'Espanya.

Precisament l'informe destaca **el País Basc com l'exemple a seguir en economia del coneixement**. Segons explica **Massimo Cermelli**, professor d'economia de la basca Deusto Business School, que va fer la seva tesi doctoral sobre l'impacte de la innovació en les pimes del País Basc, la clau de l'èxit ha sigut una aposta "històrica per la innovació acadèmica i la cultura del clúster". Cermelli detalla que quan el sector siderúrgic va punxar als anys 80, el govern basc va tenir la capacitat de reinventar-se i va potenciar amb força els centres tecnològics i la col·laboració entre empreses i universitats. "Va ser una visió encertada impulsada per la possibilitat de gestionar els seus propis recursos", apunta.

El rànquing dels més innovadors / Idoia Vallverdú

Però els culpables no només són de fora. Malgrat que l'estudi constata que la inversió pública a Catalunya en R+D ha sigut la que més s'ha mantingut des de l'inici de la crisi, el 2006, només per darrere de l'exceptionalitat basca (que s'ha disparat un 2%), encara no s'ha recuperat el nivell del 2010, en què es va assolir el punt més àlgid. Que **la inversió a Catalunya s'hagi mantingut des del 2006**, però, es deu a l'esforç d'empreses i entitats públiques per buscar fons europeus. "Només rebem fons de la Generalitat. De l'Estat només de vegades, com els podem haver rebut d'Europa", explica Rafael Marín, director general de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació, que considera que casos com la llei de patents o la falta d'autogestió de Catalunya en infraestructures és un obstacle. Tant des del departament d'Economia com des del d'Empresa de la Generalitat assenyalen que és difícil separar la inversió pública que prové de l'Estat de la que correspon al Govern. Però el mateix conseller d'Empresa i Coneixement, **Jordi Baiget**, anunciava fa un mes que aquest 2015 serà el primer any des del 2008 que aquesta inversió remunta.

"Ni Amazon s'ha instal·lat a Bilbao ni Wallapop ha nascut al País Basc"

ESTEVE ALMIRALL - EXPERT EN INNOVACIÓ

Per la seva banda, la inversió de les empreses en R+D gairebé no ha caigut i, de fet, **Catalunya ha batut rècords d'inversió estrangera privada en àmbits com el tecnològic**. Tot i això, com destaca Cermelli, per molt que s'inverteixi més en uns anys determinats, perquè les estadístiques ho recullin cal que la tendència sigui constant durant anys. "Catalunya no havia invertit mai tant en R+D com ho fa ara", defensa Betriu. Per tant, també és lògic que encara no n'obtingui els mateixos resultats.

Un altre dels problemes històrics de Catalunya és la mida de les empreses. **Esteve Almirall**, professor d'Esade expert en innovació, coincideix amb Reig a assenyalar que la mida de les empreses **no és comparable amb les de Madrid per una qüestió d'efecte capitalitat**, i les pimes, explica, "no tenen la mateixa capacitat d'innovar que una empresa gran, ni tampoc existeix l'estructura que té el País Basc per ajudar-les". Segons l'últim informe del ministeri d'Energia, Turisme i Agenda Digital, Madrid concentra el 63% de les grans empreses del sector TIC, i Catalunya, que és la segona, només el 16%. En inversió, la ràtio és del 85% a Madrid i del 5% a Catalunya.

Però Almirall posa una reflexió sobre la taula: "No sabem mesurar la innovació", sentència. Als seus ulls, aquests rànquings mesuren el potencial, però no l'impacte real. "Finlàndia o Suècia sempre estan al capdavant i recordo poques fites realment innovadores nascudes allà els últims anys", apunta, i defensa que els canvis de valor afegit ja no passen només pels laboratoris. "Ni Wallapop ha nascut al País Basc, ni Amazon s'ha instal·lat a Bilbao", reflexiona. "Si no, Facebook o Apple serien a Finlàndia".